

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE
DE RAAD

ZITTING 2021-2022

13 SEPTEMBER 2022

ONTWERP VAN VERORDENING

**houdende de invulling van de ondervertegenwoordigde groepen
in het kader van de inschrijvingsprocedure in het
Nederlandstalig onderwijs in Brussel**

SAMENVATTEND VERSLAG

namens de Commissie voor Onderwijs en Scholenbouw
uitgebracht door mevrouw Khadija ZAMOURI

Hebben aan de werkzaamheden deelgenomen:

Vaste leden: de heer Gilles Verstraeten, voorzitter, mevrouw Soetkin Hoessen, de heer Arnaud Verstraete, mevrouw Khadija Zamouri

Plaatsvervanger: mevrouw Hilde Sabbe

Verontschuldigd: de heer Fouad Ahidar, de heer Jan Busselen, mevrouw Bianca Debaets, de heer Guy Vanhengel

Zie: **Stuk 810** (2021-2022) – Nr.1: Ontwerp van verordening

Dames en heren,

De Commissie voor Onderwijs en Scholenbouw besprak tijdens haar vergadering van 13 september 2022 het Ontwerp van verordening houdende de invulling van de ondervertegenwoordigde groepen in het kader van de inschrijvingsprocedure in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel – Stuk 810 (2020-2021) - Nr.1.

Mevrouw Khadija Zamouri wordt aangeduid als verslaggever.

Mevrouw Hilde Sabbe vervangt vast commissielid Fouad Ahidar bij de stemming.

1. Toelichting bij het Ontwerp van verordening houdende de invulling van de ondervertegenwoordigde groepen in het kader van de inschrijvingsprocedure in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel door collegelid Sven Gatz

Om te beginnen situeert **collegelid Sven Gatz** de status van het ontwerp van verordening met betrekking tot zijn juridische en politieke draagwijdte. De voorliggende verordening is een direct gevolg van de wijziging van het Vlaams inschrijvingsdecreet. Dit decreet bepaalt volledig de wijze van inschrijving, ook in de Nederlandstalige scholen in Brussel. De afwijkingen voor de Nederlandstalige scholen zijn beperkt en er werd dus dezelfde logica gehanteerd.

De VGC heeft een horizontale relatie met het LOP. Het overleg verloopt al decennialang goed, maar het collegelid wil toch de aandacht vestigen op het feit dat de VGC met deze verordening een soort sluitstuk doen stroomafwaarts, beginnende bij het Vlaams decreet dat dan via een overleg met de LOP's bij de VGC een bepaald beslag in Brussel krijgt.

De VGC heeft geen zeggenschap over het LOP, maar op een bepaald moment in de discussie werd een standpunt van het College ten opzichte van de 20 %-regel gevraagd. Het College heeft laten weten dat ze omwille van de sociale mix, die belangrijk is in Brussel, het standpunt wilt verdedigen dat die 20% toch ingevuld moest worden met GOK-leerlingen. Nadien ging de VGC in dialoog met het LOP en werd beslist een studie te laten uitvoeren. De resultaten van deze studie waren niet verrassend. De impact van de decreetswijziging zal relatief beperkt zijn.

Er zijn 3 punten die altijd terugkomen in de debatten over het inschrijvingsdecreet. Ten eerste, is er de voorrang voor Nederlandstalige kinderen. Dit criterium is voor veel mensen belangrijk. Daarnaast is er het criterium van de vrije keuze. Dit is grondwettelijk en politiek zeer belangrijk, maar de vrije keuze staat onder druk door de capaciteitsdruk. Ten derde, is er de politieke doelstelling van de sociale mix. Hiervoor werd geijverd door mevrouw Marleen Vanderpoorten en de spreker staat hier volledig achter.

In het basisonderwijs geldt de 65 %-voorrangsregel voor Nederlandstalige kinderen en zoals in de verordening vermeld, is de wens om 20 % sociale mix te behouden. 30 % van de kinderen wordt tot de groep gerekend waarvan er tenminste 1 ouder Nederlandstalig is. Het collegelid benadrukt dat men ervan bewust moet zijn dat het optrekken van 55 % naar 65 % ook maar een beperkte impact zal hebben. In de Brusselse Nederlandstalige basisscholen waren er tot voor kort maar 10-11 % scholen die *de facto* aan deze 55 % kwamen. De meeste scholen zijn al taalgemengd. De voorgestelde verhoging naar 65 % zal weinig effect hebben. De verlaging van het aantal GOK-leerlingen naar 20 % zal ook een beperkt effect hebben. De meeste scholen hebben al een grote of zeer grote sociale mix.

In het secundair onderwijs komt er nog een factor bij, namelijk de 15 %-regel voor kinderen die al een schoolloopbaan in het Nederlandstalig onderwijs achter de rug hebben. Het Grondwettelijk Hof heeft laten weten dat de schoolloopbaan niet juridisch kan worden afgedwongen. De Vlaamse Regering heeft een reparatiedecreet voor ogen om de 15 %-regel te gebruiken wanneer kinderen een 6-jarige schoolloopbaan in het Nederlandstalig onderwijs achter de rug hebben.

Het collegelid begrijpt dat sommige politieke partijen van mening zijn dat het optrekken van 55 % naar 65 % belangrijk is. Anderzijds, denkt de spreker dat het belangrijk is dat, in een stad waar geen subnationaliteit bestaat of kan bestaan, als beloning voorrang wordt gegeven aan ouders die hun kind 6 jaar naar het Nederlandstalig onderwijs hebben laten gaan.

Ouders kunnen tot verschillende voorrangsgroepen behoren en dat is eigenlijk wel interessant. Dit geeft de Brusselse samenleving weer. Ouders zullen bij hun inhoudelijke en praktische keuzes worden begeleid door het LOP.

Vervolgens zegt het collegelid dat hij de voorliggende verordening eerlijk, rechtvaardig vindt. Ze geeft ook zo goed mogelijk de Brusselse vertaling van het Vlaamse decreet weer.

Er start ook een nieuw project met de gemeentescholen in Sint-Jans-Molenbeek. ‘Samen naar school’ is een goed project en dateert al van 10 jaar geleden, maar het probleem is dat ouders zich niet in groep kunnen inschrijven; ze schrijven zich individueel in.

Het inschrijvingsdecreet dat al jaren wordt toegepast, heeft duidelijk wel voor een sociale mix gezorgd.

Het collegelid is zeker bereid om met het LOP te bekijken hoe er sneller informatie kan worden uitgewisseld met de Vlaamse Rand. De Vlaamse Rand en Brussel zijn een onderwijskundig metropolitaan gebied. De aantrekkingskracht van Brusselse Nederlandstalige scholen is dat het de kortste weg naar meertaligheid is in de Nederlandstalige schoolomgeving. In de scholen in de Vlaamse Rand worden ook andere talen aangeleerd, maar ligt de focus op het Nederlands.

Momenteel zijn er nog steeds meer ouders uit Vlaanderen die hun kind inschrijven in een Brusselse school dan omgekeerd. Deze verhouding is aan het veranderen en komt stilaan in evenwicht. Het collegelid is hierover ook in overleg met Vlaams minister voor Onderwijs, de heer Ben Weyts.

Tenslotte moet het collegelid met betrekking tot de inschrijvingen ieder jaar hetzelfde antwoord geven. Na de eerste aanmeldingsperiode is er steeds een grote ongerustheid en ontevredenheid bij veel ouders. Meestal komt het voor de meeste ouders nog in orde. De enige oplossing is plaatsen of scholen bij creëren.

In Elsene wordt een schoolgebouw dat behoorde tot het Franstalig onderwijs omgevormd tot een Nederlandstalige school. Dit kan in de toekomst ook een mogelijkheid zijn in meerdere gemeenten.

2. Bespreking

Commissielid Arnaud Verstraete (Groen) dankt het collegelid voor de heldere uiteenzetting. De spelregels voor de inschrijvingen zijn inderdaad aangepast in het Vlaams Parlement. Het is

nu aan Brussel om daar zo goed mogelijk mee om te gaan.

Het is duidelijk wat de logica van het voorstel is. De bedoeling is een zo goed mogelijke mix na te streven en een systeem te installeren dat zo billijk mogelijk is. Het is duidelijk dat het nieuwe systeem een lichte daling van de sociale mix zal veroorzaken, maar het is wel de best mogelijke aanpak gezien de omstandigheden om de daling tot een minimum te beperken.

Ideaal is natuurlijk de vrije schoolkeuze en om dit te realiseren is er voldoende capaciteit nodig. Groen zit hiervoor op dezelfde golflengte als het College en het collegelid. Voorlopig bieden de voorrangsregels een tussenoplossing.

24 % van de leerlingen die zich proberen in te schrijven in het Nederlandstalig onderwijs komen uiteindelijk in het Franstalig onderwijs terecht. Dit is een hoog percentage.

Het is bekend dat de opdeling van leerlingen met een Franstalige achtergrond en leerlingen met een Nederlandstalige achtergrond achterhaald is. De meeste Brusselse gezinnen hebben een andere taalsamenstelling. Eigenlijk kunnen meer Brusselse kinderen Nederlandstalig worden als de juiste omstandigheden kunnen worden gecreëerd. Het potentieel van het Nederlandstalig onderwijs om meertalige kinderen af te leveren, is zeer sterk. Dit is ook een motiverend toekomstperspectief voor de Brusselse jeugd.

Het commissielid is voorstander van meer capaciteit, maar in de gegeven omstandigheden is het voorliggend voorstel het best mogelijke, het meest billijke systeem.

Vervolgens vraagt het commissielid of het collegelid mee de vraag onderschrijft om het nieuwe systeem blijvend te monitoren en de percentages eventueel bij te sturen. Hoe zou dit in zijn werk gaan?

Wat met de ouders die moeten kiezen om hun kinderen in te schrijven als ofwel deel uitmakend van de groep die aanspraak maakt op de 65 %-voorrangsregel, ofwel als deel uitmakend van de 15 %-voorrangsregel. Hoe worden ouders hierover correct geïnformeerd?

Net zoals haar collega dankt **commissielid Khadija Zamouri (Open Vld)** het collegelid voor zijn toelichting en voor de manier waarop hij oplossingen probeert te zoeken en te vinden, luisterend naar de verschillende partners.

Iedereen droomt van een vrije schoolkeuze. Er moet echter worden gezocht naar de best mogelijke oplossing om zoveel mogelijk Brusselaars te laten kiezen voor het Nederlandstalig onderwijs. Dit is een moeilijke oefening en er werd hard voor gevochten. De spreker kan er echter niet mee om dat er nog steeds bepaalde scholen zijn, die niet geloven dat een mooie mix het allerbeste is voor de toekomst van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en het land.

Ze is gechoqueerd dat meerdere scholen maar 6 % GOK-leerlingen hebben. Blijkbaar hebben deze scholen hier een goede reden voor en ze zou deze graag kennen.

Er zijn initiatieven zoals 'Samen naar school' en er zijn ouders die in groep hun kind in dezelfde school inschrijven. Dit ondersteunt de spreker zeker. Elk kind moet een kans krijgen op het hebben van een betere toekomst.

Ten slotte benadrukt het commissielid dat ze niet begrijpt dat scholen kiezen voor slechts 6 %

GOK-leerlingen of dat scholen ervoor kiezen om alle GOK-leerlingen in een van hun wijkantennes te zetten. Ze kan hiermee niet leven, maar ook niet om het hier niet te vermelden.
Voorzitter: mevrouw Khadija Zamouri

Op zijn beurt dankt **de heer Gilles Verstraeten (N-VA)** het collegelid voor zijn toelichting.

Het collegelid mag het commissielid tegenspreken, maar hij denkt dat het feit dat er bepaalde scholen zijn waar er extreem weinig GOK-leerlingen zijn en dat er andere scholen zijn waar er een hoge populatie aan GOK-leerlingen zijn, minder gewild is. Het is eerder een gevolg van keuzes die ouders maken. In het verleden hebben er verschillende systemen met betrekking tot GOK-leerlingen bestaan. Als er onvoldoende ouders zijn in een bepaalde sociaaleconomische demografie, die zich aanmelden in de ene school of net in een andere, dan krijgt men een soort van gewilde concentratie van het een of ander door de keuzes die ouders maken. Belangrijk is dat er in de meeste Brusselse scholen wel een mix is. Dat kan ook niet anders dan in een stad als Brussel.

De 20 %-regel is een voorstel dat door de scholen zelf werd uitgewerkt. Het College heeft duidelijk gemaakt wat zij wensten, namelijk dat deze 20 % voor GOK-leerlingen werd gereserveerd.

Er werd een studie besteld met betrekking tot het percentage GOK-leerlingen. Het resultaat van de studie is de nood aan een meer sociale mix op basis van GOK-criteria. Wanneer er dan 20 % voor GOK-leerlingen wordt voorbehouden, is het logisch dat de sociale mix zal verbeteren.

Uit de studie blijkt ook dat het verschil tussen 20 % en 35 % redelijk miniem is. De sociologie, de demografie, de keuzes van ouders en voor het basisonderwijs zeker ook de sociologie van bepaalde wijken, spelen een rol. Ouders willen een basisschool die niet ver van huis is. Afstand speelt minder een rol voor kinderen die naar het secundair onderwijs gaan.

De voorliggende 20 % zal ingevuld worden op basis van de noden. De spreker is een klein beetje teleurgesteld dat er niet naar andere opties werd gekeken. Hij begrijpt dit wel want er was de tijdsdruk. Bovendien is er elke keer wanneer de Vlaamse overheid haar regels wil aanpassen, een reactie hierop vanuit een andere overheid.

Er werd geopteerd voor iets dat al gekend was. Dit begrijpt de spreker. Net zoals het wenselijk was om de sociale mix te realiseren op basis van GOK-criteria. Dit is zeker niet onwenselijk in die zin dat hij zelf een ideaalbeeld voor ogen heeft. Aan de andere kant zitten veel scholen al met deze sociale mix. Er werd veel gesproken over de goede, juiste mix. Wat is die dan juist?

Volgens de heer Gilles Verstraeten moet ook de vraag: “Waarom, ter wille van wat?”, worden gesteld. Het antwoord hierop moet het streven naar betere onderwijsresultaten en maximale onderwijskansen voor ieder kind zijn. Hij stelt zich de vraag of men niet over deze 20 % had kunnen nadenken om tot een systeem te komen dat die kansen kan maximaliseren.

Er zijn scholen met een grote GOK-populatie die fantastische resultaten neerzetten. Het omgekeerde bestaat ook.

Over wat de impact is van de socio-economische achtergrond op onderwijsprestaties bestaan ook cijfers.

Het commissielid vraagt of er niet op een andere manier gewerkt had kunnen worden, waren er

geen andere pistes of opties denkbaar?

Voorziet het collegelid misschien naar de toekomst toe de mogelijkheid om andere systemen te bestuderen?

Voorzitter: de heer Gilles Verstraeten

De monitoring gebeurt volgens **collegelid Sven Gatz** niet vanzelf. De cijfers worden over een inschrijvingsronde geaggregeerd en daarna bepalen die voor een stuk hoe scholen zich verhouden ten opzichte van de 60 %-grens.

De effecten van het aangepaste decreet zullen pas na enkele schooljaren merkbaar zijn.

Net zoals in het verleden zullen de ouders via het LOP en door de VGC ondersteunende kanalen op de hoogte worden gebracht over het inschrijvingssysteem.

Ouders beslissen zelf of ze voor een voorrangsgroep kiezen of niet. Ze kunnen wel advies krijgen naargelang de school waar ze hun kind wensen in te schrijven.

Het collegelid vindt het inschrijvingssysteem dynamisch en zal ook over meerdere schooljaren bekeken moeten worden. Of het optrekken van 55% naar 65 % zijn doel bereikt, moet ook worden nagegaan.

Het effect van het installeren van de 15 % voorrang in het secundair onderwijs voor kinderen met een schoolloopbaan in het Nederlandstalig onderwijs zal ook worden nagegaan na verloop van tijd.

De bestelde studie werd in overleg met het LOP gedaan en heeft geen onbeperkte impact. Anderzijds, helpt elke studie, uitgevoerd door onafhankelijken, altijd om nieuwe inzichten te brengen.

Belangrijk in de toekomst is na te gaan wat de impact is van de daling van 35 % voorrang voor GOK-leerlingen naar 20 % voorrang voor GOK-leerlingen.

Na het overleg tussen alle *stakeholders* om tot de nieuwe percentages te komen, heeft het College een politiek standpunt ingenomen. Het College blijft ijveren voor het behoud van een maximale sociale mix.

Openstaan voor andere opties is niet slecht, maar zou in dit geval de zaken ingewikkelder hebben gemaakt. Het collegelid hoopt dat alles nu overzichtelijk is. De basisopties liggen uiteindelijk nog steeds op Vlaams niveau. De VGC probeert zaken vanuit haar perspectief naar boven te brengen.

Het collegelid is ervan overtuigd dat er twee momenten in een mensenleven zijn waarbij men in een verplichte sociale mix terechtkomt. Dit is vooral gedurende de schoolcarrière. Als adolescent kan men in een andere sociale mix terechtkomen. Hij is ervan overtuigd dat de sociale mix in het kleuter- en basisonderwijs onbetaalbaar is en dat dit een reden op zich is om hier voluit voor te gaan.

Naast de scholen is er een grote sociale mix in de sportclubs. Dit kan verwateren naargelang men volwassen wordt. Als er geen sprake is van een sociale mix in de jonge kindertijd is het

heel moeilijk om het bewustzijn later in de samenleving te kunnen versterken. De 20 % zal toch wel helpen om het burgerbewustzijn van veel jonge Brusselaars op een of andere manier mee te vormen.

De heer Gilles Verstraeten (N-VA) vraagt of het correct is dat het door de keuze van ouders en de locatie van de scholen komt dat scholen een extreme overrepresentatie van GOK-leerlingen of een extreme overrepresentatie van niet-GOK-leerlingen hebben. Voor het secundair onderwijs is de locatie van een school minder belangrijk. De spreker kent scholen die in de extreem welvarende delen van Brussel zijn gelegen, maar toch een zware overrepresentatie van GOK-leerlingen hebben dat totaal niet aansluit bij de sociologie van de wijk. Dit is verrassend en omgekeerd komt ook voor.

Collegelid Sven Gatz antwoordt bevestigend op hetgeen de heer Gilles Verstraeten zegt. Het zijn heel belangrijke factoren. In een liberale democratie zijn de wetten van belang en vormt het gedrag van mensen een tegengewicht, en vice versa.

Commissielid Khadija Zamouri (Open Vld) verwijst naar een Engelse stad dat een gelijkaardig probleem had inzake de sociale mix. Als oplossing werd er vervoer georganiseerd om kinderen naar een school te brengen, zodat ze werden gemengd waardoor er dan een betere sociale mix werd gerealiseerd.

Met het oog op de stemming verduidelijkt **commissielid Gilles Verstraeten** waarom hij zich zal onthouden. Hij wil niet dwarsliggen en hij is ook niet volledig tegen de beoogde doelstelling. Hij wil zich ook niet uitspreken tegen de wensen, keuzes van de scholen en de LOP's, maar eerder omwille van de bedenking of er toch geen alternatieven denkbaar zijn. Hij zal tegen de eerstvolgende plenaire vergadering de studies goed bekijken en zich beter informeren.

3. Artikelsgewijze stemming

De artikelen 1 tot en met 3 worden aangenomen met 4 stemmen, bij 1 onthouding.

4. Stemming over het geheel

Het Ontwerp van verordening houdende de invulling van de ondervertegenwoordigde groepen in het kader van de inschrijvingsprocedure in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel wordt in zijn geheel ter stemming voorgelegd en wordt aangenomen met 4 stemmen, bij 1 onthouding.

De verslaggever,
Khadija ZAMOURI

De voorzitter,
Gilles VERSTRAETEN